

Artiklen har været bragt i indstik "Ikke uden min søster" i Nyhedsbrev om etniske minoriteter - nr. 6, august 2000 - Mellempfolkeligt Samvirke

Kvindeliv

- Om etniske minoritetskvindens deltagelse på arbejdsmarkedet og deres integration

Af: Ulla Thorup Nielsen & Karin Topsø Larsen

Ofte ligestilles integration med deltagelsen på arbejdsmarkedet, og det opfattes derfor som et særligt problem, at et flertal af de etniske minoritetskvinde står uden for arbejdsmarkedet. Men hvilke problemer har minoritetskvinde med tilknytningen til arbejdsmarkedet, og hvordan hænger det sammen med deres integration i Danmark?

Gruppen af etniske minoritetskvinde består af forskellige grupper af kvinder, både med hensyn til kulturel baggrund, og deres opholdsgrundlag i Danmark. Med udgangspunkt i kvindernes opholdsgrundlag, kan man inddele etniske minoritetskvinde i 4 grupper: Indvandrerkvindene, flygtningekvindene, efterkommere af indvandrere og flygtningefamilier og de familiesammenførte unge kvinder.

Det kulturelle og det kønsspecifikke

Statistiske undersøgelser viser, at minoritetskvindens tilknytning til arbejdsmarkedet adskiller sig fra etniske danske kvinder. Marginaliseringen i forhold til arbejdsmarkedet viser sig dels som noget kulturelt og dels som noget kønsspecifikt. Generelt viser statistikkerne, at etniske minoriteter fra 3. lande (lande uden for Norden, EU og Nordamerika), uanset køn, i langt højere grad end for befolkningen som helhed, står helt uden beskæftigelse. Det gælder både dem der står uden for arbejdsstyrken, og dem der er tilknyttet arbejdsmarkedet. Det kan delvist begrundes med, at det tager nogle år før unge og voksne, der kommer til Danmark, har oparbejdet de nødvendige sproglige og faglige kvalifikationer, der kræves for at kunne begå sig på det danske arbejdsmarked.

Tal fra Indenrigsministeriets Udlændingedatabase over 16-66-årige viser, at 17,4 % af indvandrere og efterkommere (begge køn) fra tredjelande, registreret i arbejdsstyrken, var arbejdsløse pr. 1.1.1999. Tallene for den øvrige befolkning var 4,3 %. Erhvervsfrekvensen (hvor stor en del af gruppen, der indgår i arbejdsstyrken) var kun 52,3 % for gruppen af 16-66 årige indvandrere og efterkommere fra tredjelande, mens det tilsvarende tal for hele befolkningen var 79,1 %.

Statistikken viser også, at en langt større andel kvinder uden for arbejdsmarkedet end mænd. Det gælder både for indvandrere og efterkommere og den øvrige kvindelige befolkning. Forskellen mellem mænd og kvinders erhvervsfrekvens er dog særlig stor blandt indvandrere og efterkommere fra tredjelande. 55,9 procent af kvinderne fra tredjelande er udenfor arbejdsstyrken.

Kønrollemønstre som barriere

Havneskolen, en selvstændig skole der er tæt forbundet med fagbevægelsen, har et projekt for arbejdsløse kvinder, der skal arbejde i procesindustrien. Koordinator og projektleder, Dorte Reeh,

har erfaret, at etniske danske og etniske minoritetskvinder har meget fælles i de kønsrollemønstre, der er en barriere for kvindernes adgang til arbejdsmarkedet.

Det drejer sig om lange barselsperioder, om en ulige fordeling af arbejdsopgaverne i hjemmet, men også om følelser af usikkerhed. For de udenlandske kvinder knytter den sproglige usikkerhed sig til det at være "fremmedsproget", mens det for de danske kvinder drejer sig om "ordblindhed". Der er en af projektets erfaringer, at det er langt mere givtigt, at lave "kvindeprojekter", frem for "indvandrer- og flygtningeprojekter", idet der skabes et rum, hvor der gives plads til kvinderne.

Ved Kvindeligt Arbejderforbunds projekt "ET NIK" i Roskilde, har projektleder Shahin Laghaei erfaret, at de kvindelige etniske minoritetsdeltagere har et tættere indbyrdes fællesskab end man er vant til at se blandt projektdeltagere, hvor flertallet er danskere. Dette fællesskab kan være en styrke for kvinderne, men hvis dette fællesskab er i kontrast til det øvrige fællesskab på arbejdspladserne, kan det muligvis danne grobund for en social opdeling i "os" og "dem", hvor gruppen af etniske minoritetskvinder derved isoleres fra resten af medarbejderne.

Generationsforskellen

Langt de fleste efterkommere efter indvandrere og flygtninge er stadig meget unge. Og det er derfor svært at vurdere hvorvidt de har bedre muligheder for at gøre sig gældende på arbejdsmarkedet end deres forældre.

En statistik fra Indenrigsministeriets udlændingedatabase pr. 1. januar 1999 over kvindelige indvandrere og efterkommere (16-66 årige) fra tredje lande og deres tilknytning til arbejdsmarkedet viser, at efterkommere har en markant lavere arbejdsløshed og en markant højere erhvervsfrekvens end indvandrere.

Generelt er interessen for at uddanne sig, lige så stor blandt etniske minoritets efterkommere, som blandt øvrige unge danskere. Af tal fra 1995, fremgår det at der er flere kvinder end mænd blandt efterkommere, der tager de gymnasiale grunduddannelser. 34 procent kvinder og 28 procent mænd. Hvis denne tendens holder, kan det formodes, at der på sigt vil være flere kvinder end mænd blandt efterkommere, på de videregående uddannelser.

De mindst eftertragtede jobs

Danmarks Statistik viser, at blandt beskæftigede indvandrerkvinder (alle nationaliteter, herunder også EU borgere og nordiske borgere bosat i Danmark) er størstedelen beskæftigede i traditionelle kvindejobs: i sociale institutioner, forretningsservice, undervisning, sundhedsvæsen og hotel- og restaurationsvirksomhed. Statistikken viser også, at over 74 % er ansat på grundniveau eller lavere. Ifølge Fatimeh Hejazi, Næstformand i Nævnet for Etnisk Ligestilling, ser tendensen anderledes positiv ud for indvandrerne efterkommere, når det gælder variation i tilknytningen til arbejdsmarkedet. Specielt for pigernes vedkommende. Men for de kvinder, der kom til Danmark som voksne, er et rengøringsjob måske den mest realistiske mulighed for arbejde, - uanset hvilken uddannelsesmæssig baggrund de har.

Lene Koster fra Københavns Kvindedaghøjskole kan bekræfte denne etniske arbejdsdeling. Daghøjskolen tilbyder blandt andet undervisning til fremmedsprogede kvinder, hvor danskniveauet endnu ikke er tilstrækkeligt til at kunne deltage på hold sammen med etnisk danske kvinder. De kurser der tilbydes de hold, hvor der kun deltager etniske minoritetskvinder er: pædagogik, et EU-støttet projekt vedr. elektronik, og et omsorgshold med rengøring og hjemmepleje. Daghøjskolens erfaring er, at uanset hvilken undervisning man modtager, får kvinderne primært arbejde indenfor rengøringssektoren.

Livskvalitet

Integrationspolitikken ligestiller integration med arbejdsmarkedsdeltagelse. Men der er nødvendigvis ikke en sammenhæng mellem faktuelle uligheder, og den enkeltes oplevelse af sig selv og sin situation som værende problematisk. En åbenhed og forståelse for, at oplevelsen af livskvalitet er meget individuel, er nødvendig for en reel vurdering af minoritetskvindernes integration, problemer og behov i Danmark. De bedste til at udtrykke minoritetskvinders livsværdier og de problemer der kan være forbundet med at skulle leve som dansker, er kvinderne selv. En ung lægestuderende udtaler:

"Jeg har veninder, som siger, at deres mor er blevet undertrykt, og at de ikke vil leve sådan. Min mor har aldrig været undertrykt. Undertrykkelse for hende er ikke, at hun skal passe hjemmet. Undertrykkelse ville være, at min far ikke lyttede til hende og ikke talte til hende med respekt. "

Ord på forskellene

Opfattelsen af hvad der er vellykket integration for minoritetskvinder, er mangeartet, både hos danskere og hos kvinderne selv. Og jo bedre vi bliver til at sætte ord på det værdigrundlag og normsæt, der kan rumme forskellene blandt enkeltindivider, jo bedre er grundlaget for at skabe de sociale rammer, der kan rumme disse forskelle. Den diskussion bliver der mulighed for at få forskellige synsvinkler på ved konferencen "Ikke uden min søster".

Kilder:

- "Det etniske rengøringshold". LigeNu, nr. 11, juli 1999
- Udlændinge 2000. En talmæssig belysning af udlændinge i Danmark. Indenrigsministeriet, juli 2000.
- Arbejdsmarked, 2000:18, Statistiske Efterretninger. Danmarks Statistik, april 2000.
- Shahin Laghæi, projektleder "Et Nik", KAD i Roskilde.
- Dorthe Reeh, koordinator og underviser, Havneskolen.
- Larsen, Marianne Nøhr: Elsker - elsker ikke. Om kærlighed og arrangerede ægteskaber. CDR forlag.
- Larsen, Karin Topsø: Statistik - om de etniske minoriteter i Danmark. Mellempøkeligt Samvirke 1999.

Kommentar

» [Skriv kommentar på siden: Borger & Samfund...](#)